

MANUAL DE LA PERFECTA DONA DIGITAL

Capítol 1. QUÈ ÉS INTERNET? (història i tècnica):

- a) Orígens d'Internet
- b) Com funciona Internet?
- c) Qui mana a Internet?

Capítol 2. QUÈ ÉS EL CORREU ELECTRÒNIC?

- a) Història
- b) Passes bàsiques per configurar un programa de correu electrònic
- c) Passes bàsiques per configurar un missatge de correu electrònic
- d) Vocabulari
- e) Els perills del correu electrònic

Capítol 3. QUÈ ÉS LA WEB?

- a) Una mica d'història
- b) Com funciona la web?
- c) Però, què és una plana web?

Capítol 4. ON ES POT PARLAR?

- a) Llistes de correu
- b) Canals de xat
- c) Grups de notícies

Capítol 5. COM COMPORTAR-SE: LA NETIQUETA

Capítol 6. SOM POQUES, PERÒ HI SOM! ENLLACOS

Capítol 1. QUÈ ÉS INTERNET?

a) ELS ORÍGENS D'INTERNET

Internet és un *xarxa de xarxes*, o sigui: ordinadors que es connecten entre ells per formar xarxes que, a la vegada, estan interconnectades entre elles. Internet, col·loquialment, s'anomena **La Xarxa**.

Tot i que té molts pares, van ser especialment tres persones les iniciadores d'aquesta aventura de la humanitat, després de la II Guerra Mundial: Vannevar Bush, que va tenir la primera visió del potencial de la tecnologia de la informació, amb el seu sistema de biblioteca automatitzada Memex; Norbert Wiener, inventor del terme *Cibernètica*, per ampliar les capacitats humanes amb l'ajuda de la tecnologia, i Marshal McLuhan, amb la seva idea de la *vila global* interconnectada per un sistema nerviós electrònic.

El 1957, la Unió Soviètica enviava el primer satèl·lit a l'espai, l'Sputnik I. Això provocà que el president dels Estats Units, Dwight Eisenhower, es preocupés pel lideratge tecnològic en la cursa armamentística de la guerra freda i creés l'agència ARPA (Advanced Research Projects Agency) amb l'objectiu, entre altres funcions, de protegir el país davant una guerra nuclear a l'espai. El primer director d'ARPA, J.C.R. Licklider, l'orientà des del primer moment cap a la creació d'una xarxa de comunicacions a nivell nacional, tasca que continuà Lawrence Roberts, impulsor de la primera Internet, anomenada ARPANET.

Els científics van posar-se a treballar amb entusiasme en la idea d'Internet. Paul Baran, de l'empresa RAND, descobrí la comunicació per "paquets" de dades, bàsica per a la xarxa, i altres fabricaven el primer ordinador especial per a aquest tipus de comunicació, anomenat Interface Message Processor. ARPANET, la xarxa d'ARPA, es posava en funcionament l'octubre del 1969, amb dos ordinadors, un a la Universitat de Califòrnia i l'altre a Stanford. El 1983, es posava en marxa el protocol (normes de comunicació entre ordinadors) TCP/IP, encara en ús, desenvolupat per Bob Kahn i Vinton Cerf, entre altres, que es continua utilitzant en l'actualitat i és la base d'Internet.

El 1990, ARPANET passava a formar part de la xarxa NSFNET, que es connectà a altres xarxes governamentals i universitàries, com CSNET i EUnet, a Europa. Havia nascut Internet, la xarxa de xarxes. El govern nord-americà n'abandonava la gestió el 1995 i la transferia a diverses organitzacions independents. Tot i que foren homes els que van portar el gruix d'aquesta odissea, hi va haver moltes dones anònimes que, des dels anys 60, treballaren en la gestió dels ordinadors gegantins que s'utilitzaven al govern nord-americà, empreses de tecnologia i universitats. Si voleu més informació sobre aquest aspecte podeu consultar la web: ***Past notable women in computing (anglès)***
<http://www.cs.yale.edu/homes/tap/past-women.html>

CURIOSITAT: UN ERROR HISTÒRIC

Un dels malentesos que més s'han estès sobre Internet és que fou creada per vèncer un possible atac nuclear, fent que encara que un grup d'ordinadors fossin destruïts, la xarxa continués funcionant. Aquesta era la intenció dels militars, però els científics i directores d'ARPA, com Lawrence Roberts, tenien una altra idea: crear una xarxa no per a la guerra sinó per intercomunicar els diversos tipus d'ordinadors que en aquell moment començaven a crear-se.

Va ser, sobretot, una necessitat pràctica: Roberts tenia tres ordinadors diferents a la seva oficina, cada un connectat a una universitat diferent, amb les quals ARPA tenia convenis. Cada cop que volia comunicar-se amb una d'elles, havia de canviar de cadira, d'ordinador i de sistema operatiu, fet que li alentia la feina. D'ell sorgí la idea d'encomanar als científics una fórmula per poder-se intercomunicar amb tothom sense canviar de seient.

PETITA CRONOLOGIA

Tecnologia	Any de la seva invenció
Internet	1969
Correu electrònic	1971
Llistes de correu	1972
Usenet	1980
Xat	1988
Web	1990

LINKS història d'Internet:

Internet pioneers (anglès)

<http://internet-pioneers.org/>

Nethistory (anglès)

<http://nethistory.dumbentia.com/>

Hobbes' Internet Timeline (anglès)

<http://www.isoc.org/zakon/Internet/History/HIT.html>

Història d'Internet (català)

<http://vilaweb.com/internauta/historia.html>

Una breu història de Internet (castellà)

http://www.aui.es/historia/historia/hist_breve_mundo.htm

b) COM FUNCIONA INTERNET?

Segons el nord-americà Federal Networking Council, el nom **Internet** es refereix a un **sistema global d'informació** que:

1. Està enllaçat lògicament, mitjançant adreces globals úniques basades en el protocol Internet Protocol (IP). Aquestes adreces són, per exemple, 62.36.193.80. Qualsevol ordinador connectat a Internet està identificat per un d'aquests grups lògics de números, que el Sistema de Noms de Domini (DNS, en anglès) transforma en paraules entenedores, com www.telefonica.es.
2. Permet les comunicacions, utilitzant el protocol TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol) o altres que hi siguin compatibles
3. Proveeix, utilitza o fa accessibles, sigui públicament o privadament, serveis d'alt nivell com el correu electrònic, la world wide web, la transferència d'arxius (FTP), el xat, etc.

c) QUI MANA A INTERNET?

Ningú. La gestió d'aquesta infraestructura es fa a partir de grups i organitzacions democràtiques centrades en la tècnica o polítiques tecnològiques, com l'Internet Engineering Task Force, l'Internet Architecture Board o la Internet Corporation for Assigned Names and Numbers. **Internet és una barreja de sistemes jeràrquics**, com els noms de dominis, i sistemes que funcionen en xarxa, com la transmissió de "paquets", que és la forma com viatja la informació.

Més informació a:

Manual d'història i funcionament (anglès)

<http://www.livinginternet.com>

Capítol 2. QUÈ ÉS EL CORREU ELECTRÒNIC?

a) HISTÒRIA

El correu electrònic és una de les tecnologies més antigues d'Internet. Com el seu nom indica és una forma d'enviar i rebre missatges de correu a través de les xarxes d'ordinadors. Juntament amb la navegació a la World Wide Web, és l'aplicació més utilitzada per les i els internautes.

El correu electrònic va néixer els anys 70, a la llegendària xarxa ARPANET, la mare d'Internet, com una forma de comunicació entre els científics, menys invasiva que el telèfon i menys formal que les cartes de paper. Entre els seus avantatges destaca el fet que, per comunicar-se, emissor@ i receptor@ no tenen perquè estar davant l'ordinador al mateix temps, ja que el missatge es guarda als ordinadors del proveïdor de correu (usualment el mateix que d'accés) fins que la persona decideix baixar-lo d'allà al seu ordinador, per llegir-lo i contestar.

Tota l'arquitectura del correu electrònic es basa en l'adreça electrònica. Cadascú té la seva i no es poden repetir. Una adreça electrònica és, per exemple, maria@dones.org. El nom de l'esquerra, maria, és el nom d'usuari. El nom de la dreta, anomenat "domini" (dones.org) és el nom del "servidor" o màquina permanentment connectada a Internet, al nostre proveïdor d'accés, que rep i envia els missatges i on es guarden fins que no els anem a buscar. El símbol @ es pronuncia "at" o "arrova".

CURIOSITAT:

Un ús que els científics no esperaven del signe @ i que beneficia la igualtat de gènere en el llenguatge és el fet d'usar-lo com a signe de sexe indistint, masculí i femení. Podem dir: "Ell@s canten bé" i voldrem dir: "Elles i ells canten bé".

Hi ha múltiples programes de correu electrònic, els més comuns són Outlook (<http://www.microsoft.com/outlook>), Eudora (<http://www.eudora.com>), que és gratuït, o el programa que acompanya el navegador Netscape (<http://www.netscape.com>). Existeixen també els anomenats "webmails", que permeten rebre i enviar correu directament des de la web i són gratuïts. El més conegut és Hotmail (<http://www.hotmail.com>). Tots funcionen de forma molt intuïtiva

b) PASSES BÀSIQUES PER A CONFIGURAR UN PROGRAMA DE CORREU

1. Escriure, on se'ns demani dins la finestra de configuració del programa, la nostra adreça, perquè el destinatari sàpiga d'on ve la carta i pugui respondre-la: maria@dones.org
2. Per enviar el correu, introduïm una adreça anomenada SMTP que ens donarà el proveïdor: smtp.dones.org
3. Per rebre el correu, introduïm una adreça anomenada POP3, que ens donarà el proveïdor: pop.dones.org

c) PASSES BÀSIQUES PER A ENVIAR UN MISSATGE ELECTRÒNIC

1. **Escriure on pertoqui l'adreça de correu de la persona destinatària.** Usualment, els programes ja posen automàticament l'adreça de la persona remitent.
2. **Especificar un "tema" o "assumpte",** el títol del missatge, una frase, perquè la persona que el rebí sàpiga, només llegint l'"assumpte", de què va.
3. **Escriure el missatge** a l'espai en blanc, anomenat "cos del missatge"

***ATENCIÓ!!!** Cal tenir sempre en compte que enviar un missatge de correu electrònic és com enviar una postal. No és confidencial. En el seu camí cap a la persona destinatària, poden llegir-lo diversos "tafaners". L'única forma d'evitar-ho és utilitzant criptografia, com el molt útil i famós programa PGP (<http://www.pgpi.org>)*

4. **Signar**

5. **Enviar el missatge.** Els programes més comuns permeten guardar el missatge i enviar-lo un cop s'està en línia

d) VOCABULARI

Amb el temps, els programes de correu s'han fet més complexos per permetre un major nombre d'opcions, com tenir una llibreta d'adreces d'amics o poder enviar arxius adjunts:

- **Arxius adjunts:**

Tots els programes tenen un comandament que permet adjuntar al missatge un arxiu de text, so o imatge, que el receptor podrà obrir, fent-hi un clic al damunt, o guardar al seu ordinador.

ATENCIÓ!!! Cal anar amb compte de no enviar arxius adjunts massa grans -mai més de 500 KB- que poden col·lapsar les xarxes, encara menys quan la receptora no ho ha sol·licitat. A les llistes de distribució de correu electrònic (en parlarem més endavant), està prohibit enviar adjunts.

- **Llibreta d'adreces:**

Tots els programes de correu tenen un arxiu de fàcil accés on es poden introduir les adreces electròniques de les persones amb qui ens comuniquem i que es poden recuperar també fàcilment.

- **Còpia de carbó i còpia cega:**

Els missatges electrònics es poden enviar a la vegada a més d'una persona. Per a això existeixen el camp predeterminat Còpia de Carbó o, en anglès, Carbon Copy. Les adreces de correu que escriviu allí, separades per comes, rebran el mateix missatge. La Còpia de Carbó és oberta, això és: tothom qui la rep sap també els noms i adreces dels altres destinataris i destinatàries. L'opció de Còpia Cega o, en anglès, Blind Carbon Copy (bcc), permet enviar el mateix missatge a les mateixes persones però sense que es puguin veure les adreces receptores.

ATENCIÓ!!! Cal anar amb compte en usar la Còpia de Carbó ja que, si hi poseu molts remitents, el vostre missatge es considerarà "correu deixalla" o "spam", en anglès. Una molèstia per a les persones destinatàries que no farà més que fer-vos quedar malament. Com tot, cal mesura i tenir en compte que no tothom pot estar interessat o interessada per l'acudit que a vosaltres us ha fet tronxar de riure.

- **Reenviar:**

En anglès, "forward". Quan rebem un missatge interessant, no cal copiar-lo tot per enviar-lo a les amigues. Existeix una opció en tots els programes de correu que és la de Reenviar: copia automàticament el missatge i el deixa a punt per enviar a qui volem.

- **Signatures:**

Es considera de bona educació signar els missatges de correu electrònic amb el nom i, si es vol i no afecta la privacitat, adreça del lloc de feina o de casa. Hi ha gent que hi afegeix també una frase que li faci el pes, com "La informació vol ser lliure" o "Visca les anxoves

de L'Escala". La signatura és un senyal d'identitat. Per no haver-la de repetir cada vegada, els programes de correu tenen una opció al menú de configuració que permet especificar-hi la nostra signatura. Cada vegada que escrivim un missatge, la signatura s'hi adjuntarà automàticament.

ATENCIÓ!!!! Sempre és millor donar telèfons i adreces de la feina i no de casa, ja que mai no se sap del cert fins on pot arribar i per quina gent pot ser llegit un missatge de correu. A més, s'aconsella que la signatura no sigui excessivament gran, amb massa detalls o frases molt llargues, que només entorpeixen el bon funcionament de la xarxa.

d) ELS PERILLS DEL CORREU-E

- *Els virus:*

Per la seva gran popularitat, el correu electrònic s'ha convertit en la forma preferida dels distribuïdors de virus informàtics. Aquesta mena de virus solen arribar com arxius adjunts en missatges que inciten a fer-hi clic al damunt i obrir-los, per exemple: "Mira't aquesta carta d'amor" o "La foto més pornogràfica que hagi vist mai". L'innocent que hi cau, en obrir l'arxiu obre també el virus, que s'instal·la al seu ordinador i pot fer-li diversos graus de mal, fins esborrar fitxers importants o carregar-se el disc dur.

A més, el virus està preparat per accedir a la llibreta de direccions de la víctima i enviar-se automàticament a totes les adreces electròniques que hi trobi, com si qui enviés el missatge infectat fos la persona. Així, els i les destinatàries no desconfien del missatge que reben, enviat pel propi virus i que en conté una còpia que, en cas d'obrir-se, s'enviarà igualment a totes les adreces de la llibreta de la segona víctima. La recomanació és: no obrir arxius adjunts si no se sap totalment del cert que els ha enviat qui sembla que els envia i que estan lliures de virus (es pot comprovar amb un antivirus actualitzat)

- *Correu deixalla o "spam":*

Malauradament, és més fàcil lliurar-se dels virus, fent un ús responsable del correu electrònic, que de l'anomenat "correu deixalla": missatges comercials o d'altra mena que s'envien massivament sense que la persona receptora els hagi demanat. Els que ho envien són autèntics "pirates" que tenen muntat tot un negoci de recerca i venda d'adreces de correu electrònic. El "correu deixalla" pot arribar a representar més de la meitat de missatges que es reben normalment. S'envia des de màquines d'Internet mal configurades i no costa diners a la gent que l'envia sinó a les persones que el reben, ja que paguen temps de connexió per cartes no sol·licitades.

Com defensar-se'n?

A Espanya hi ha una llei a punt d'entrar en vigor que il·legalitza l'spam. De moment, l'única forma és anar amb molt de compte a l'hora de donar l'adreça de correu electrònic en enquestes a la web, formularis comercials, etc. Un bon consell és no respondre mai aquests missatges, encara que ens diguin que ho hem de fer si volem que ens esborrin del servei no sol·licitat. Respondre-hi només significa que les persones que l'han enviat tenen una confirmació de què la nostra adreça és correcta i podran usar-la per a posteriors enviaments o, encara pitjor, vendre-la a altres "spammers" (persona que envia "spam").

CURIOSITAT: EUDORA ERA UNA ESCRIPTORA

El programa de correu Eudora, un dels més utilitzats a Internet, deu el seu nom a una escriptora nordamericana anomenada Eudora Welty, nascuda a Mississipi el 1909. El creador del programa, Steve Dorner, va posar-li aquest nom arrel d'un conte de l'escriptora, "Why I Live at the P.O.", que el va marcar en la seva joventut. És la història d'una dona i de les formes com es comunica, en diferents nivells, amb la família i el seu entorn, tot usant símbols com la ràdio, les cartes o les oficines de correu. Eudora Welty morí el 2001.

Més informació a: http://art-bin.com/art/or_weltypreface.html (en anglès)

Capítol 3. QUÈ ÉS LA WORLD WIDE WEB?

La World Wide Web és una part, porció o capa d'Internet, amb una interfície gràfica i composta per milers de servidors que donen accés a llocs i documents interconnectats entre ells a través dels enllaços o "links" (en anglès) que contenen. Per accedir a aquests documents, anomenats planes, cal escriure la seva adreça web al programa navegador, com per exemple <http://www.dones.org>. La World Wide Web s'abreuja com "la Web" (la Xarxa, la Teranyina) i la seva influència és tan gran que hi ha gent que pensa que Internet és només la web.

El "navegador" és un programa que serveix per viatjar per la World Wide Web. La seva funció és trobar i mostrar les planes d'una forma gràfica, o sigui, mostrant text, imatges i, amb les modernes aplicacions, també multimèdia, com so i vídeo.

a) UNA MICA D'HISTÒRIA

A *History of the Internet* M.P. Rhebergen explica: "La **World Wide Web** és una xarxa de llocs o *sites* (en anglès) que poden buscar-se i trobar-se mitjançant un protocol especial

conegut com Hypertext Transfer Protocol (HTTP). Aquest protocol simplifica l'escriure les adreces i automàticament les busca a Internet i les crida per ser vistes. El concepte de la WWW va ser dissenyat el 1989 per Tim Berners-Lee i alguns científics del CERN (Ginebra), el Centre Europeu de Física de Partícules, que estaven interessats en facilitar la tasca de recuperar documentació de les seves recerques. Un any després, Berners-Lee havia desenvolupat un programa navegador/editor i s'havia empescat el nom World Wide Web, com el nom del programa, que es va oferir gratuïtament a Internet."

"Un cop el llenguatge s'havia simplificat, el proper pas era dissenyar un navegador com calia, un sistema que permetés barrejar els enllaços dins el text (utilitzant el Hypertext Markup Language, HTML) i activar-los amb un clic del ratolí. (...) La transició al nou sistema va ser lenta. A finals del 1992, només hi havia 50 llocs web al món i, un any després, el nombre era encara de no més de 150".

Quina és la diferència entre Internet i la World Wide Web? li demanen sovint al seu 'inventor', Tim Berners-Lee. I respon: **"La Web es un espai d'informació abstracte, imaginari. A Internet, hi ha ordinadors. A la Web, hi ha documents, sons, vídeos... informació. A Internet, les connexions són cables entre ordinadors; a la web, les connexions són els enllaços d'hipertext. La Web existeix gràcies a programes que es comuniquen entre els ordinadors d'Internet. La Web no seria sense Internet"**.

El 1993, Mark Andreessen, del National Center for SuperComputing Applications (NCSA) va treure el navegador Mosaic X. Era fàcil d'instal·lar i tenia moltes característiques que avui són familiars a qui utilitzi els navegadors actuals, com Netscape, que és la companyia que va muntar Andreessen per treure profit econòmic del Mosaic. El programa va ser aviat un 'hit' de la xarxa, que llavors començava a obrir-se al món comercial, especialment gràcies a l'atractiu gràfic que representava la World Wide Web. El 1994 ja hi havia 3,2 mil màquines connectades i 3.000 llocs web. Dotze mesos després el nombre de hosts s'havia doblat i el de llocs pujava als 25.000.

b) COM FUNCIONA LA WEB?

L'arquitectura de la web es basa, com en la majoria d'aplicacions d'Internet, en dos programes: un servidor i un client o navegador. El servidor és la màquina connectada permanentment a Internet, on s'allotgen les pàgines web, els documents escrits en llenguatge HTML. El client és el programa que s'instal·la al nostre ordinador i viatja fins el servidor, li demana les pàgines que volem veure i les rep. Aquesta acció s'anomena "navegar".

- **Els navegadors:**

Els navegadors més populars són Microsoft Internet Explorer i Netscape Communicator, aquest segon amb versió catalana, que pot localitzar-se a <http://www.rebost.net>. Tot i que el Netscape va ser als inicis de la web el més utilitzat, actualment l'Explorer li ha pres el lloc. Ambdós són gratuïts però l'Explorer és més ràpid i cada vegada més planes estan fetes per veure's bé només amb Explorer. Per contra, és més vulnerable als virus que el Netscape, menys estable però més obert.

Altres navegadors són Lynx, per al sistema operatiu de codi lliure GNU/Linux, i Opera, molt ràpid i poc pesant.

Navegadors:

Internet Explorer

<http://www.microsoft.com/windows/ie>

Netscape Communicator (en català)

<http://www.rebost.net>

<http://www.netscape.com>

Lynx

<http://lynx.browser.org>

Opera

<http://www.opera.com>

c) PERÒ, QUÈ ÉS UNA PLANA WEB?

És un document que s'assembla més a una plana de revista que a un document informàtic, per exemple del programa Word, ja que a més de text porta imatges, sons, animacions, etc. A més i com qualsevol document informàtic, es presenta en una finestra que es pot minimitzar, maximitzar, canviar de mida, tancar... Les parts que componen la plana, com les imatges o el text, es poden copiar i guardar a l'ordinador, també la plana completa. S'allotgen o guarden en servidors web que estan permanentment connectats a la xarxa. Es construeixen utilitzant el llenguatge HTML. Tenen una adreça, per exemple <http://www.dones.org>, que és on les podem localitzar.

L'adreça es diu també URL o Uniform Resource Locator (Localitzador Uniforme de Recursos). Tots els navegadors ofereixen la possibilitat d'emmagatzemar les nostres adreces preferides en un arxiu que es diu "bookmark" o "llibreta d'adreces web".

Usualment, un grup de planes relacionades formen una *web*. Per exemple, la web de <http://www.dones.org> pot estar formada per la plana d'inici, una plana amb la història d'aquesta organització, una altra plana on es poden deixar missatges, una altra plana amb llocs recomanats per visitar, etc.

- **Els links:**

Si només poguéssim visitar planes a partir de l'adreça que coneixem seria molt avorrit. L'autèntic poder de l'hipertext, base de la World Wide Web, ve dels "links" o "enllaços", paraules subratllades i destacades (usualment de color blau) o imatges que quan hi cliquem al damunt ens porten a altres documents, dins la mateixa web o en d'altres webs. Els enllaços interconnecten una web o totes les que es vulgui. Quan cliquem damunt un enllaç i després tornem a la plana on era l'enllaç, utilitzant el botó "Enrere" del navegador, apareix d'un color blau fort o diferent, per recordar-nos que ja l'hem visitat.

- **Els buscadors:**

Per trobar una plana, a vegades no n'hi ha prou amb els enllaços o les adreces que ens pugui dir algú en un fòrum. Aquí és on entren uns serveis gratuïts a la web, anomenats "buscadors". N'hi ha de dues classes: els directoris d'enllaços i els buscadors generals, en ambdós casos ofereixen un espai on podem escriure la paraula que busquem i se'ns retornen totes les planes que la contenen o s'hi poden acostar.

Els buscadors més coneguts són:

Google (buscador general)

<http://www.google.com>

Yahoo! (directoris)

<http://www.yahoo.com>

Lycos (directoris)

<http://www.lycos.com>

Open Directory (directoris)

<http://www.dmoz.org/>

Fast Search (buscador general)

<http://www.alltheweb.com>

MetaCrawler (metabuscador)

<http://www.metacrawler.com>

d) NAVEGAR AMB SEGURETAT

Cal tenir en compte que el nostre programa navegador pot deixar molta informació privada als llocs que visita:

- **Adreça IP:**

L'adreça des d'on estem connectades. Si ho feu amb mòdem, canvia cada cop que us connecteu, però si aneu amb cable o ADSL, l'adreça sempre és fixa i us fa fàcilment localitzables.

- **Cookies/Galetes:**

Són arxius que el servidor envia al nostre ordinador, amb informació com la nostra adreça de correu electrònic o número de tarja de crèdit, si hem visitat una botiga virtual i hi hem comprat alguna cosa. Quan tornem un altre dia al servidor, aquest recuperarà la "cookie" o "galleta" del nostre ordinador i recuperarà tota la informació que hi va posar. Per diversos forats de seguretat als navegadors, és possible que aquesta informació sigui també recuperable per part d'altres persones.

- **Configuració del navegador:**

El servidor pot saber el tipus de navegador amb què l'hem visitat, les planes que hem visitat en aquella web i també la plana d'on venim i on anem.

LINKS de seguretat:

Todo sobre las "cookies"

<http://www.iec.csic.es/criptonomicon/cookies/cookies.html>

Agujeros de seguridad de Netscape

<http://www.iec.csic.es/criptonomicon/netscape.html>

¿Está nuestra intimidad amenazada?

<http://www.iec.csic.es/criptonomicon/info.html>

Capítol 4: ON ES POT PARLAR?

a) LLISTES DE DISTRIBUCIÓ DE CORREU ELECTRÒNIC:

Anomenades, col·loquialment, *l·listes de correu* perquè es basen en el correu electrònic per funcionar. Són fòrums electrònics especialitzats en tota mena de temàtiques com poden ser els animals de companyia, la seguretat informàtica o, senzillament, zones per fer-la petar amb amigues i amics. N'hi ha també de centrades en temàtiques femenines, tot i que són poques les que funcionen en català o castellà. Una d'elles és la Llista de Correu de les Ciberdones, una tertúlia on només participen dones, iniciada fa quatre anys.

Totes les llistes tenen en comú l'ús del correu electrònic i la reunió de persones interessades en un tema específic. Es considera de mala educació parlar de coses que no tinguin a veure amb el tema específic. Aquests missatges erronis s'anomenen "off-topic", en anglès, o "fora de tòpic". A les llistes, poden estar-hi apuntades o "subscrites" des de dues fins a milers de persones. Qualsevol s'hi pot subscriure, a no ser que siguin tancades, o sigui: l'entrada d'un@ nou membre s'hagi d'aprovar abans per les membres que formen la llista.

- Funcionament d'una llista de correu:

Tècnicament, una llista està hostatjada en un ordinador connectat permanentment a Internet, amb un programa anomenat "servidor de llistes". Aquest rep els missatges i els copia i envia a tothom qui està subscrit, com ho faria una persona però molt més ràpid. Cada servidor té dues adreces de correu associades:

l'adreça del servidor: utilitzada per a comandaments administratius, com les subscripcions i dessubscripcions

l'adreça de la llista: on les persones subscrites envien els missatges, que seran reenviats a la resta de gent de la llista.

ATENCIÓ!!! És important no fer-se un embolic amb les dues adreces i enviar a cada una el que li pertoca. Res fa més lleig que veure missatges enviats a l'adreça de la llista amb instruccions que haurien d'haver-se enviat a l'adreça del servidor!!!

Qui es vol subscriure envia un missatge al servidor, amb la instrucció "subscribe NOM DE LA LLISTA maria@dones.org" (sense les cometes). Moltes llistes permeten fer el mateix a través d'un formulari a la web. Automàticament, l'ordinador processa la petició i si l'entrada és lliure envia un missatge de resposta a la persona que es vol subscriure, amb instruccions sobre el funcionament. Si és tot correcte, la persona subscrita comença a rebre els missatges que envien la resta de persones que són a la llista i pot enviar-ne també, a l'adreça de correu

de la llista, que se li facilita amb el missatge de benvinguda. Tothom envia els seus missatges a la mateixa adreça i la màquina s'encarrega de reenviar-los a les persones subscrites.

UN EXEMPLE REAL: LA LLISTA DE LES CIBERDONES

*En aquest text s'explica com funciona una llista, la de les **Ciberdones**. Les instruccions de subscripció han canviat, perquè va haver-hi problemes d'homes que s'hi apuntaven sense el consentiment de les subscrites i, ara, les gestions es fan en una màquina "secreta" on només pot accedir qui coneix en persona alguna ciberdona que la convida a entrar-hi. De totes formes, serveix com a exemple aclaridor de com funciona una llista:*

- Com s'entra a la llista de les Ciberdones?

La llista de les Ciberdones és el fòrum electrònic on discutim entre nosaltres, intercanviem acudits i poemes o consells per depilar-nos. Materialment, està ubicada en un ordinador de la Universitat Politècnica de Catalunya, que pertany al Capítol Català de la Internet Society (ISOC). Per això, el domini de la llista -tècnicament se'n diu Llista de Distribució de Correu Electrònic o 'mailinglist'- és cat.isoc.org.

La llista funciona com una espècie de ventilador: un cop estàs subscrita, envies un missatge a la màquina i ella s'encarrega de distribuir-lo a totes les persones que hi estan apuntades, també a tu. Per enviar cosetes a les amigues, doncs, l'adreça és ciberdones@cat.isoc.org

L'administració de la llista està automatitzada, o sigui que no has de parlar amb ningú, per subscriure-t'hi. Ja ho fa la màquina i és amb ella amb qui t'has de posar d'acord. L'adreça de l'ordinador és majordomo@cat.isoc.org Aquí has d'enviar les instruccions de subscripció, dessubscripció o altres demandes d'ajuda. Recorda que sempre que escrius al servidor estàs parlant amb una màquina. Per tant, deixa't de coqueteries i sigues concisa i clara.

Alguns dels comandaments més habituals que es poden enviar a majordomo@cat.isoc.org, són:

- *per subscriure't:*

subscribe ciberdones la teva adreça@de mail

- *per esborrar-te:*

unsubscribe ciberdonees la_teva_adreça@de_mail

- *per demanar ajuda:*

help

- *per saber qui està apuntada a la llista:*

who ciberdonees

T'ha quedat clar? Has descobert, ja, que per apuntar-te a la llista només has de:

- 1. Enviar un missatge a majordomo@cat.isoc.org*
 - 2. No escriure res al 'tema' o 'assumpte'*
 - 3. Al cos del missatge, posar-hi només:
[subscribe ciberdonees la_teva_adreça@de_mail](mailto:subscribe_ciberdonees_la_teva_adreça@de_mail)*
 - 4. I, en qüestió de segons, l'ordinador t'enviarà un missatge de confirmació de la teva subscripció.*
-

- *Història de les llistes de correu:*

Les llistes de correu es van inventar gairebé al mateix temps que el correu electrònic. Aviat, els científics que usaven el correu van veure les seves possibilitats per comunicar-se no només d'un a un sinó d'un a tots. Primer, utilitzaven la "còpia de carbó" del correu i aviat ho van automatitzar amb programes anomenats Listserv o Majordomo. Aquest darrer va ser creat en un temps rècord, en 20 hores, per Brent Chapman.

Les primers llistes van néixer a ARPANET, basades en el primer programa de correu, SNDMSG. Entre les més populars d'aquella època (inici dels 80), destaquen:

- ?? human-nets: sobre el factor humà i la seva relació amb les xarxes
- ?? network-hackers: programació a Internet i temes de protocols
- ?? sf-lovers: literatura de ciència ficció
- ?? wine-tasters: tastadors de vins

Van ser precisament aquestes llistes les que van inspirar Jim Ellis i Tom Truscott per posar en marxa Usenet, el sistema de grups de notícies del qual parlarem més endavant, perquè la gent que no estava connectada a ARPANET pogués fruit també d'aquesta forma de comunicació. Aviat, altres xarxes, com BITNET, que agrupava molts científics i científiques, començaren també a usar les llistes de correu.

- **Tipus de llista de correu:**

- **No moderades:**

Qualsevol persona subscripta pot enviar el missatge que vulgui a la resta de subscriptores, en temps real. La majoria de llistes són no moderades.

- **Moderades:**

Hi ha una persona que fa de moderadora. Rep tots els missatges que envien les subscriptores i s'assegura que no tenen continguts inapropiats, abans que la màquina les reenvii a tothom. Cada vegada hi ha més llistes d'aquesta mena, per evitar el "correu deixalla" i "soroll" (missatges que no aporten res de nou o interessant). Solen tenir poc tràfic i també pocs membres.

- **Llistes de només una direcció:**

S'utilitzen per distribuir informació des d'un punt centralitzat. La gent que hi està subscripta només rep, no envia missatges. Això ho fa només una persona o organització. Cada vegada hi ha més llistes d'aquesta mena, que solen tenir centenars o milers de membres.

- **Sí, però, com trobo una llista...?**

Hi ha milers de milers de llistes de correu per tot el món, on es discuteix sobre tots els temes imaginables. Usualment, es localitzen a través del boca a boca i també hi ha llocs a la web on es poden buscar:

- **Llistes en català:**

Samizdat.

<http://www.teranyina.net/samizdat.html>

- **Llistes en castellà:**

RedIris.

<http://www.rediris.es/list/>

Elistas

<http://www.eListas.net>

Buscalistas

<http://www.inchi.com/buscalistas/>

- **Llistes en anglès:**

Topica

<http://www.topica.com>

Tile.net

<http://tile.net/lists>

Yahoo!

<http://groups.yahoo.com>

ATENCIÓ!!!! És important que guardeu el missatge de benvinguda que us envia l'ordinador central d'una llista, ja que hi ha les instruccions de subscripció i també dessubscripció, a més de com demanar ajuda. El dia que tingueu problemes o us vulgueu esborrar, us serà molt útil i no haureu de molestar la resta de persones subscrites, tot preguntant-los com esborrar-vos.

UN TRUC PER DIGERIR-HO MILLOR

La majoria de llistes ofereixen l'opció de ser rebudes en mode "digest". Això significa que, en comptes de rebre els missatges que s'hi envien d'un en un, es rep un sol missatge al final del dia, que els conté tots. Aquesta opció és molt útil en casos de llistes amb molt tràfec i que no necessiten que els missatges es rebin al moment.

Per altra banda, moltes llistes tenen un arxiu que es pot consultar a la web de la llista, a vegades obert només a les persones subscrites i a vegades obert a tothom.

PER A LA TEVA SEGURETAT!!!

Cal tenir sempre present que a les llistes no existeix la confidencialitat. El que s'hi envia pot ser reenviat per una de les persones subscrites a altra gent de fora de la llista. Així, hi ha hagut casos de persones que han criticat la seva empresa en una llista i al cap de pocs dies s'ha trobat la carta d'acomiadament. A més, si la llista arxiva els missatges, podem trobar-nos amb cartes que vam enviar fa anys, quan pensàvem d'una forma, que encara són visibles a Internet, encara que haguem canviat de forma de pensar. Cal anar amb molt de compte amb què es diu en una llista pública.

Igualment, cal recordar que quan enviem un missatge a una llista es veurà la nostra adreça de correu electrònic, que poden agafar les persones que es dediquen a enviar "correu deixalla".

b) CANALS DE XAT

- *Tot xatejant a la Internet:*

Xat és l'adaptació lliure al català del verb anglès "to chat" (xerrar). A partir d'aquí, s'han creat mots derivats, com "xatejar", "xatero" o "xatera" (la persona que xateja). Tot plegat ve d'un protocol anomenat Internet Relay Chat (IRC), que va inventar l'estudiant finès Jarkko Oikarinen el 1988. En poc temps, el nombre d'usuaris i usuàries va créixer espectacularment fins esdevenir en l'actualitat una de les aplicacions més utilitzades. El seu èxit ha estat tan gran que en els darrers anys han aparegut programes semblants, no basats en el protocol IRC però amb la mateixa funció, anomenats programes de Missatgeria Instantània, com ICQ, Microsoft Messenger o AOL Instant Messenger.

L'Internet Relay Chat, a diferència del correu electrònic, que és comunicació en diferit, permet comunicar-se en temps real, a través del text i utilitzant programes expressos o bé directament des de la web. Hi ha moltes xarxes d'IRC, públiques i privades, que consisteixen en ordinadors connectats permanentment, anomenats servidors d'IRC. La primera va ser Efnets. Per poder participar de les converses, cal connectar-se a un d'aquests servidors, utilitzant un programa anomenat "client". Totes les xarxes funcionen bàsicament igual, amb els mateixos comandaments i programes.

Un cop hem connectat al servidor de la xarxa escollida, podem entrar a les seves zones de xerrada o "canals", que són diferents segons la xarxa. Per exemple, a la xarxa IRC-Hispano hi ha canals en castellà, mentre que a la xarxa Undernet la majoria són en anglès. No importa a través de quin servidor ens connectem, si pertanyen a la mateixa xarxa, estan tots connectats en una mena de superestructura per on corre tot el tràfec de converses, creant la il·lusió en les persones que s'hi connecten d'estar en un únic i gran servidor. Però no és cert: són desenes i centenars de màquines connectades entre elles que intercanvien contínuament la informació. Per això, si parlem amb algú que està a la mateixa xarxa però es connecta per un servidor diferent podrem experimentar retards d'uns pocs segons.

- *Principals xarxes d'IRCP*

- **En castellà i català:**

IRC-Hispano

<http://www.irc-hispano.org>

Globalchat

<http://www.globalchat.org>

Univers

<http://www.univers.org>

Unión Latina

<http://www.unionlatina.org>

Uninet

<http://www.uninet.edu>

- **Internacionals:**

Undernet

<http://www.undernet.org>

EFnet

<http://www.efnet.org>

DALnet

<http://www.dal.net>

- *D'on trec el meu programa client?*

La majoria de programes per connectar-se al xat són gratuïts i molt fàcils d'utilitzar.

- **Per a Windows:**

mIRC

<http://www.mirc.co.uk>

pIRCH

<http://www.pirchat.com>

FIRC

<http://www.sofasitters.com>

- **Per a Macintosh:**

IRClE

<http://www.ircle.com>

MacIRC

<http://www.macirc.com>

- **Com funciona?**

Un cop t'has instal·lat el programa client i l'obres, apareix una finestra amb una llista de servidors pertanyents a diferents xarxes i un espai on cal posar el "nickname" o mal nom. Què significa això?

Nickname o mal nom:

A l'IRC tothom utilitza un nom fictici, inventat per ell mateix i que no té perquè ser el real ni el que apareix a l'adreça de correu electrònic. No pot haver-hi el mateix malnom a la mateixa xarxa i si el que trieu ja està sent usat per algú, s'us avisarà, tot donant-vos l'oportunitat de canviar-lo. En haver de ser únic, cal triar-lo amb precaució, buscant un nom que no sigui usual, perquè no es repeteixi. Hi ha gent que no vol que el seu malnom demostrï si és home o dona o la seva edat i d'altres en canvi tendeixen a posar el seu nom i edat, per exemple: josep45

Servidors:

A més dels que apareixen preconfigurats al programa de xat, se'n poden trobar més a les webs de les respectives xarxes d'IRC. Són les màquines a les quals ens hem de connectar per entrar a la xarxa que volem. Seleccionem el servidor i fem clic a "Connectar". Cal, és clar, estar connectades abans a Internet.

AVÍS PER A DONES!!!! És recomanable que no doneu a conèixer el vostre gènere amb el vostre malnom, ja que el xat és ple d'homes que busquen parella compulsivament i us poden bombardejar amb demandes per parlar. Són també usuals els nois que es posen malnoms femenins per riure, jugar o enganyar els seus amics. Amb el comandament /nick NOMQUEESCOLLIU podeu canviar el vostre malnom sempre que vulgueu.

- **L'hora de la veritat: Entrar a un canal:**

El vostre programa de xat porta també predeterminats un nombre de canals o zones de xerrada. S'identifiquen perquè porten el signe # al davant. Per exemple, el canal #figueres o el canal #amicsdelabici. Hi ha canals que es repeteixen a les diferents xarxes, com el #catalunya o el #barcelona. Dins cada canal poden haver-hi d'una a centenars de persones fent-la petar.

Entrar i sortir dels canals és lliure, tot i que n'hi ha de privats, protegits amb una paraula de pas. És possible també estar en més d'un canal alhora: el programa de xat obrirà diverses finestres per als diversos canals. Com les llistes de correu, cada canal està dedicat a un tema especialitzat. Molts tenen noms geogràfics, de ciutats i pobles, i es dirigeixen als seus habitants. Són el millor lloc per començar. A partir d'allí, és fàcil trobar gent que us recomani altres canals més específics.

Parlar en un canal és fàcil: per començar, quan ja us heu connectat al servidor de la xarxa escollida, apareixerà una finestra amb els canals predeterminats. cliqueu-ne un i s'us obrirà una nova finestra, la del canal. Llavors, només cal escriure a la línia en blanc, a baix, on s'us posa el cursor, pitjar la tecla de retorn i les vostres paraules apareixeran a la conversa general, precedides del vostre malnom. La conversa general és el que es veu al marc de l'esquerra, mentre que a la dreta hi ha els malnoms de totes les persones connectades al canal en aquell moment. Si cliqueu damunt d'un d'ells, s'us obrirà una finestra per iniciar una xerrada privada amb aquella persona.

***ATENCIÓ!!!!** Abans de parlar, és recomanable observar uns minuts com a mínim el que s'està dient al canal. Un cop us poseu escriure, com més llarga sigui la frase més tardarà en arribar a tots els i les participants. Per això es recomana que, si es tenen moltes coses per explicar, és millor partir-les en petites frases i anar-les enviant de mica en mica.*

- **Comandaments més usats:**

Com a les llistes de correu, al xat es poden enviar missatges a la gent, mitjançant els canals, o a les màquines, mitjançant la línia de comandament que apareix a la part de baix de la finestra general, quan encara no ens hem connectat a cap canal. Allí es poden posar les instruccions que ens sembli, com la de canvi de malnom referenciada abans. Si no la veieu, aparteu o minimitzeu les finestres del canal i apareixerà la finestra general, amb instruccions provinents del servidor, i la línia de comandament, on es pot escriure si hi situeu el cursor.

Tots els comandaments van precedits pel signe /

- **/list**

Serveix per a veure els canals que hi ha actius a la xarxa i el nombre de gent que hi participa en aquell moment. En haver-hi desenes i centenars de canals a cada xarxa, és molt possible que el programa tardi una bona colla de minuts fins que no els hagi llistat tots. Per evitar-ho, es pot acotar la recerca amb els comandaments Min i Max. Per exemple, la instrucció

- **/list -min 30:**

Us mostrarà tots els canals on hi hagi com a mínim 30 participants

- **/list -max 5**

us mostrarà els canals on hi hagi com a màxim 5 participants

- **/list -min 25 -max 30**

us mostrarà els canals on hi hagi un mínim de 25 persones i un màxim de 30

- **/join**

Serveix per a entrar en un canal. Per exemple: /join #figueres

Si el canal no existeix, es crearà de bell nou

- **/leave**

Per a marxar d'un canal, senzillament tanqueu la finestra del canal o escriviu /leave

#figueres

- **/who**

Dóna informació sobre altres usuaris, concretament sobre les persones que estan connectades en un canal.

- **/who #figueres**

Llistarà els malnoms de tothom qui és en aquell canal, en aquell moment.

- **/whois**

Dóna informació sobre un usuari en concret.

- **/whois josep45**

Informarà sobre els canals on és la persona i des d'on es connecta.

- **/howas josep45**

És una variant. Dóna informació d'algú que acaba de marxar.

CURIOSITAT: QUÈ VOL DIR EL SIGNE @ DAVANT UN MALNOM?

Significa que aquella persona és un "operador" del canal, que té privilegis que els i les usuàries normals no tenen, com per exemple expulsar qui es porta malament. Els i les operadores solen ser els fundadors del canal o gent que s'hi passa moltes hores i coneix la gent i com funciona.

LINKS:

IRC Català (català)

<http://personal.readyssoft.es/irc>

Què és l'IRC? (català)

<http://members.es.tripod.de/ircat/irc.htm>

Web del #catalunya d'Undernet (català)

<http://catalunya.recu.net>

Web del #catalunya de l'IRC-Hispano (català)

<http://catalunya.olivet.com>

Mundo IRC (en castellà)

<http://www.mundo-irc.net>

(en castellà)

Ayuda IRC

<http://www.ayuda-irc.net>

b) ELS GRUPS DE NOTÍCIES

Usenet significa "User's Network" (xarxa dels usuaris) i sovint se'n parla com "els grups de notícies". Consisteix en milers de zones de conversa en diferit, sobre tota mena de temes especialitzats, per tot el món. Qualsevol persona amb accés a Internet pot enviar un missatge a qualsevol grup de Usenet, llegir qualsevol missatge i respondre'l. És un lloc perfecte per anar a preguntar sobre les coses més inimaginables, sempre hi ha algú que ho sabrà. S'assembla força a les llistes de discussió, amb una diferència: aquí els missatges no ens arriben a la bústia de correu electrònic sinó que els hem d'anar a buscar.

Usenet funciona gràcies a milers d'ordinadors o servidors de notícies que mantenen voluntaris sense ànim de lucre. El seu funcionament anàrquic, tot i que tècnicament jerarquitzat, encisa centenars de milers de persones.

- Una mica d'història:

Usenet va néixer gairebé per generació espontània, a les esquenes de la poderosa xarxa ARPANET, l'any 1979. L'invent s'atribueix a Tom Truscott i James Ellis, estudiants de la Universitat de Duke, i a Steve Bellovin, de la Universitat de Carolina del Nord, que el van batejar com a UNIX Users Network perquè les màquines connectades utilitzaven el sistema operatiu UNIX i, en principi, la xarxa havia de servir per a parlar sobre els problemes i implantació de UNIX, utilitzat a la majoria d'universitats.

L'element bàsic de Usenet són les "cartes" o "articles". Qualsevol persona pot enviar un article a una àrea temàtica determinada, anomenada "newsgroup" o grup de notícies. Només es necessita tenir una adreça de correu electrònic i un programa específica anomenat "lector de notícies", gratuït. L'article salta d'ordinador a ordinador connectat al sistema, que emmagatzema els missatges, en un viatge de minuts per cobrir tot el món. El 1979 només hi havia tres màquines a la xarxa. El 1987, eren 5.000. Avui passen de les 100.000.

Tot i que Usenet va néixer aïllada de les grans xarxes, el 1981 s'hi uní, quan Mark Horton va connectar-hi els grups de discussió que ja funcionaven a ARPANET i cada vegada més gent de les universitats s'acostà a Usenet per discutir, sobretot a la jerarquia fa.* (From Arpanet - De Arpanet), coneguda pel seu coratge polític. Però també es pot morir d'èxit i, el 1986, el sistema estava a punt d'explotar. La reorganització, coneguda històricament com "The Great Renaming" (el gran canvi de noms), va produir un debat com no es recorda a Usenet, que acabà amb els vells grups net., mo. i fa. A partir de llavors, les jerarquies bàsiques per als grups de notícies serien comp. (computadores), misc. (miscel·lània), news. (sobre Usenet), rec. (oci), sci. (ciència), soc. (societat) i talk. (debat). Actualment existeixen altres jerarquies, més especialitzades i no tan populars, com bionet. (biologia), bit. (l·listes de correu), biz. (negocis), gnu. (programes lliures), hepnet. (física), info. (l·listes de correu), k12. (educació), etc. A més, existeixen jerarquies pels diferents països, l'espanyola és es.* i està gestionada per RedIris.

Ningú cobra als grups de notícies, ni la gent que hi envia articles, anomenats "postejadors", ni els moderadors, ni els administradors del sistema. Les decisions es prenen sempre per votació. Com Internet, Usenet no depen de cap lloc centralitzat.

CURIOSITAT: QUE FÀCIL ES CREAR UN GRUP DE NOTÍCIES!

Per crear un nou grup s'ha d'anunciar al fòrum news.announce.newsgroups. La proposta es discuteix a news.groups. Un mes després i si la idea segueix en peu, es fa una "Call for Votes" (crida per a votar) i es demana a la gent de Usenet que voti a favor o en contra de la creació del nou grup. Per a guanyar, les dues terceres parts dels vots han de ser positius i ha d'haver-hi cent sis més que nos. Aquesta norma no inclou la jerarquia alt. (alternativa), on els requisits són mínims: la proposta es discuteix en un grup apart i si no hi ha oposició només cal convèncer un administrador d'un servidor de notícies perquè inclogui el nou grup.*

- Jerarquies dins l'anarquia?

Tot i ser considerada l'anarquia més anàrquica d'Internet, el funcionament dels grups de notícies es basa en la jerarquia. Per exemple, el grup espanyol es.rec.mascotas s'escriu així seguint **aquest ordre**:

es. = jerarquia d'alt nivell per a Espanya

rec. = grups destinats a l'oci

mascotas = el tema del grup

igualment, tenim es.rec.aeromodelismo o es.rec.juegos.

En general i a nivell mundial, hi ha **nou jerarquies** d'alt nivell i moltíssimes de secundàries:

alt - alternatiu, temes populars
comp - ciència informàtica
humanities - humanitats
misc - miscel·lània
news - Usenet
rec - oci
sci - ciència
soc - sociologia
talk - conversa

I així, per exemple, tenim els grups **alt.fan.simpson** (fanàtics dels Simpson), **alt.sex** (que es desglossa en desenes de grups específics al tipus de sexe que agrada els postejadors) o **soc.culture.catalan** i **soc.culture.spain** (dedicats a parlar de temes culturals dels diversos països).

- Com connectar-se a Usenet:

Es necessita un programa especial, anomenat "lector de notícies", que la majoria de navegadors porten de fàbrica. El primer d'aquests programes, "rn", per "read news", el va escriure Larry Wall, de la NASA. El lector de notícies s'ha de connectar a un servidor, usualment ofert pel propi proveïdor d'accés. Un cop connectat, se li pot demanar que llisti tots els grups de notícies que suporta aquell servidor o bé anar directament a un de determinat. Un cop l'ha trobat, el lector mostra els darrers missatges que han enviat els "postejadors" a aquell grup i permet guardar-los a l'ordinador o llegir-los en línia.

- Com trobar un grup de notícies?

N'hi ha milers i demanar al nostre lector de notícies que ens els mostri tots és una tasca suïcida. Alguns lectors ofereixen la possibilitat de buscar a partir de paraules clau. Si no, es pot buscar també a les llistes públiques a la web:

Jerarquia es.*

<http://news.rediris.es>

Google Groups

<http://groups.google.com>

Usenet Info Center

<http://www.ibiblio.org/usenet-i/search.html>

Master List of Usenet Groups

<http://www.harley.com/usenet/index.html>

- Com escriure a un grup de notícies?

Com en tots els fòrums d'Internet, a Usenet es recomana estar-se uns dies llegint el que diu la gent al grup abans d'enviar-hi res, i triar un bon "assumepte" o títol del missatge.

Per enviar un nou missatge, cal clicar a l'opció "Enviar nou missatge" del lector de notícies. Apareixerà una finestra molt semblant a la de nou missatge de correu electrònic però, en comptes de posar-hi com a destinatari una adreça de correu, cal posar-hi el nom del grup de notícies. Un cop enviat, al cap d'unes hores s'haurà propagat per tot Usenet i arribarà fins el servidor on estem connectades. Si la gent hi respon, es generarà el que s'anomena un "thread", un fil de missatges amb el mateix "assumepte". Si encara no se'n sap gaire, es poden enviar els primers missatges a grups de test, per no molestar la resta de gent.

En els darrers anys, s'han popularitzat els fòrums electrònics a la web, que són com grups de notícies però no necessiten lectors de notícies per participar-hi, només entrar en una web i seguir les instruccions.

Capítol 5: COM COMPORTAR-SE: LA NETIQUETA

Per moure's pels fòrums electrònics, siguin llistes de correu, xat, grups de notícies, fòrums a la web i altres, cal tenir sempre present les **normes de conducta** que la gent d'Internet ha anat creant al llarg dels anys, per evitar baralles inútils, despeses de temps i ample de banda en discussions. Usualment, els fòrums electrònics amb solera tenen les seves normes pròpies, especificades a les FAQ (Frequently Asked Questions) o llistes de preguntes i respostes més usuals. A aquestes cal afegir-hi les normes de comportament generals d'Internet o Netiqueta (de "Network Etiquette").

- Els punts principals són:

- En general:

- Ajudar les persones novingudes

- Informar-se abans de preguntar.
- Utilitzar emoticons per fer més fàcil la comprensió del que s'escriu.
- Recordar que les persones tenen sentiments

- Als fòrums:

- Recordar que a l'altra banda de la pantalla hi ha una persona
- En respondre o reenviar missatges, no canviar les paraules de la gent
- Abans de participar en un fòrum, observar durant un temps i familiaritzar-se amb les persones que hi escriuen.
- Respectar el temps de la gent i l'ample de banda: no enviar missatges massa llargs, ni arxius adjunts, ni cadenes de correu electrònic tipus "Envia aquesta carta a 30 amigues i seràs feliç".
- Estalviar espai. No utilitzar signatures de més de quatre línies.
- No escriure cartes en format HTML. No respondre només amb un "estic d'acord". No enviar el mateix missatge a molts fòrums.
- No enviar correu comercial
- Escriure en majúscules significar cridar
- Vigilar que el títol o assumpte del missatge s'ajusti a allò que es diu. Evitar els "off-topics" (missatges que no tenen res a veure amb la temàtica del fòrum).
- No enviar missatges privats i, menys encara, insults personals a un fòrum
- Referenciar o "quotejar" només les frases essencials a les quals estem responnent
- No enviar mai res que abans no s'hagi llegit almenys una vegada
- Ser conservadora en allò que s'envia i liberal en allò que es rep. No respondre a les provocacions.

- Al xat:

- Quan la comunicació s'esdevé en temps real i sense moderador@s cal parar molt més compte a la bona educació. Usualment, als canals de xat hi ha un o més "operadors" que poden expulsar qui ofèn la resta de participants, tot i que no hi estan obligats. És recomanable tenir-hi bona relació.
- Abans de participar en un canal de xat, observar l'ambient i les persones que hi parlen durant uns minuts.
- No cridar (escriure amb majúscules) ni insultar la gent
- Enviar missatges el més curts possibles. Si s'ha d'explicar una cosa molt llarga, és preferible fer-ho en diferents frases que s'envien per separat, una rera l'altra.
- Si algú et pregunta alguna cosa directament, respon
- En entrar i sortir d'un canal, és de bona educació saludar.

LINKS

Netiquettes (català)

<http://www.megaiweb.com/joana/netiquettes.html>

Si us plau, llegiu això abans d'enviar missatges! (català)

<http://www.softcatala.org/almogaver/relnotes/news2.htm>

Netiquette Guidelines (anglès)

<ftp://ftp.isi.edu/in-notes/rfc1855.txt>

Interhelp (anglès)

<http://www.interhelp.org/netiquette.html>

CURIOSITATS: EL CURSET PER CIBERLLIGAR

Si et portes bé, fins pots trobar més que amics i amigues. Fa alguns anys, un assidu del xat va inventar-se el Curset per Ciberlligar, que va més enllà de la Netiqueta per introduir-se de forma divertida en les grans capacitats de seducció i enamorament que poden desenvolupar-se a Internet i, especialment, al xat. Podeu trobar-lo i fruir-ne aquí: <http://www.geocities.com/SoHo/Cafe/1715/curset.htm>

ELS EMOTICONS

Per pal·liar la manca de comunicació afectiva a través dels ordinadors, que a vegades portava malentesos pel que s'escrivia, si no s'especificava que es deia per riure, els primers habitants de la xarxa es van inventar els "emoticons": signes que reflecteixen un estat d'ànim. Un d'ells és ;) que, si gires el cap cap a l'esquerra i el mires en aquesta posició, és una boca que somriu i un ull que pica l'ullet. N'hi ha molts, però els més usuals són el que riu, ☺ i el que està enfadat ☹

Capítol 6: SOM POQUES, PERÒ HI SOM!

La tradicional manca de dones en carreres tècniques ha fet que Internet sigui cosa d'homes. Els inventors han estat ells i poques dones han gosat utilitzar els seus invents. Tot i que la proporció ha anat creixent amb els anys, especialment en el que es refereix a ús del xat, les dones estem encara en minoria a la xarxa.

Això no ha evitat que algunes pioneres hagin creat llocs a la web per a informació d'altres dones i projectes feministes cibernètics, com la tasca de Donna Haraway que, al seu estudi "The Ironic Dream of a Common Language for Women in the Integrated Circuit: Science, Technology, and Socialist Feminism in the 1980s or A Socialist Feminist Manifesto for Cyborgs" popularitzà aquest feminisme que s'aprofita de les màquines i l'anonimat d'Internet per a desenvolupar-se. L'estudi es pot trobar aquí:

<http://www.cc.rochester.edu/College/FS/Publications/HarawayCyborg.html> (en anglès)

A partir de les teories de Haraway sorgiren les anomenades "cybergirls" (ciberrnoies) a mitjans dels 90, que defensaven l'accés complet i agressiu de les dones a la xarxa, i les organitzacions d'ajuda a les dones enxarxades.

ALGUNS ENLLAÇOS PER A DONES A LA WEB

Grups activistes feministes:

Mujeres en Red (castellà)

<http://www.nodo50.org/mujeresred>

Mujeres del Sur (castellà)

<http://www.mujeresdelsur.org.uy>

Ciberfeminista (castellà)

<http://ciberfeminista.org>

Mujeres Libres (llista de correu)

http://www.geocities.com/Paris/2159/mujeres_mail.html

Boston Women's Health Book Collective Home Page--Our Bodies, Ourselves

<http://www.ourbodiesourselves.org>

The Revolutionary Association of the Women of Afghanistan (RAWA)

<http://www.rawa.org/>

Peacewomen

<http://www.peacewomen.org>

Feminist.com

<http://feminist.com>

Feminism and Woman's Studies

<http://eserver.org/feminism>

Guerrilla Girls

<http://www.voyagerco.com/gg/gg.html>

NARAL - National Abortion and Reproductive Rights Action League

<http://www.naral.org>

Grups de dones informàtiques o internautes:

Association for Women in Computing

<http://www.awc-hq.org>

The Ada Project

<http://tap.mills.edu>

Linuxchix

<http://www.linuxchix.org>

Women Online Worldwide

<http://www.wowwomen.com>

Women2women

<http://women2women.com>

Institute for Women and Technology

<http://www.iwt.org/home.html>

Woman hackers

<http://www.obn.org/hackers>

Webgrrls

<http://www.webgrrls.com>

Women in Technology

<http://www.witi.com>

Women Mathematicians

<http://www.agnesscott.edu/lriddle/women/women.htm>

Women's Internet Council
<http://www.rain.org/wic.html>

Women's Wire
<http://www.women.com>

Recursos per a dones a Internet:

Emprendedoras. Enlaces para mujeres
<http://www.emprendedoras.com/enlaces/mujeres.htm>

General Resources for Women
<http://www.cpsr.org/program/gender/general.htm>

Women's Net
<http://womensnet.org.za>

Femina Web Search
<http://femina.cybergrrl.com>

Madrina
<http://www.madrina.com>

Electra
<http://www.electra.com>

Altres:

Espai de Dones (català)
<http://www.pangea.org/dona>

Viladones (català)
<http://personal.redestb.es/torram>

On són les ciberdones? (català)
<http://ww2.grn.es/merce/ciberdones.html>

¿Quién es quién? (castellà)
http://www.nodo50.org/mujeresred/quien_es_quien.html

Mujeres empresarias en Internet (castellà)

<http://www.emprendedoras.com>

Matriz.net (castellà)

<http://www.matriz.net>

Museum of Menstruation and Women's Health

<http://www.mum.org>

Early Women Masters in Buddhism, Taoism, Shinto & Zen

<http://pages.nyu.edu/~sw4/RaihaiWomen.html>

Lesbian.org

<http://www.lesbian.org>

(c) 2002

Espero que us hagi agradat!

Mercè Molist

<http://ww2.grn.es/merce>